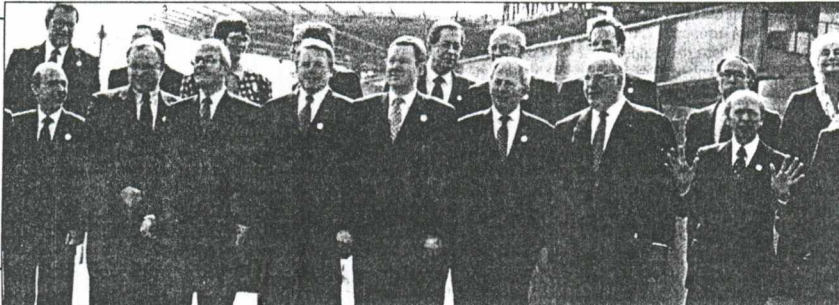

ΣΤΑ δόγματα μιας άλλης εποχής στηρίζεται η Συνθήκη του Μάαστριχτ, τονίζουν 400 Ευρωπαίοι οικονομολόγοι (ανάμεσα τους 40 Έλληνες), οι οποίοι απευθύνουν ανοιχτή επιστολή στους 15 γηγενείς που θα συνθεθούν την Δευτέρα στο Άμστερνταμ και τους καλούν να αναθεωρήσουν την ΟΝΕ και να απεγκλιβιστούν από τα κριτήρια, ιδιαίτερα από εκείνο του δημόσιου ελλείμματος, γιατί παράγοντας ύφεση και ανεργία. Στην επιστολή τονίζεται η ανάγκη να προχωρήσει η ευρωπαϊκή ενοποίηση με διαφορετικό τρόπο. Οι οικονομολόγοι συναινούν τον προβληματισμό των ευρωπαίων πολιτών, όπως εκφράστηκε από τις πρόσφατες πολιτικές εξελίξεις στη Γαλλία και σε άλλες χώρες. Το κείμενο της επιστολής δημοσιεύεται σήμερα ταυτοχρόνως στην Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Η εφημερίδα «Εξουσία» έπευσε χθες να σπάσει το παγκόσμιο εμπόριο...

Την επιστολή υπογράφουν οι εξής Έλληνες οικονομολόγοι:

Κ. Βεργόπουλος, καθηγητής (Πάντειο Πανεπιστήμιο), Α. Βλάχου, ανασπ. καθηγήτρια (Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών), Δ. Γιαννάς, επικ. καθηγητής (Πανεπιστήμιο Κρήτης), Β. Δρουκός, καθηγητής (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Η. Ιωακείμ, ανασπ. καθηγήτρια (Πανεπιστήμιο Πειραιώς), Στ. Καραγιάννη, ανασπ. καθηγήτρια (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), Η. Καρανιώσης, καθηγητής (Α. Π. Θεσσαλονίκης), Β. Καρόσης, επικ. καθηγητής (Πανεπιστήμιο Κρήτης), Α. Κατσέλη, καθηγήτρια (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Α. Κωστήλετου, λέκτωρ (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Θ. Λιανός, καθηγητής (Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών), Γ. Λιοδάκης, ανασπ. καθηγητής (Πολυτεχνείο Κρήτης), Θ. Μαργιόλης (Πάντειο Πανεπιστήμιο), Α. Μαρούδας, επικ. καθηγητής (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Στ. Μουρούδης, επικ. καθηγητής (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), Ι. Μηλίδης, ανασπ. καθηγητής (Ε.Μ. Πολυτεχνείο), Γ. Μινόγλου, επικ. καθηγήτρια (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Δ. Μυλωνάκης, λέκτωρ (Πανεπιστήμιο Κρήτης), Α. Μουσιδής, επικ. καθηγήτρια (Πάντειο Πανεπιστήμιο), Ε. Παναθεωρητής, καθηγητής (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Ζ. Παπαδημητρίου, ανασπ. καθηγήτρια (Α. Π. Θεσσαλονίκης), Β. Πελαγίδης (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Ν. Πετράκης, καθηγητής (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Ξ. Πετριάνης, ανασπ. καθηγήτρια (Πάντειο Πανεπιστήμιο), Α. Ρομπόλη, λέκτωρ (Ε.Μ. Πολυτεχνείο), Σ. Ρομπόλης, καθηγητής (Πάντειο Πανεπιστήμιο, ΙΝΕ - ΓΣΕΕ), Δ. Σακκάς, επικ. καθηγητής (Πανεπιστήμιο Κρήτης), Γ. Σαυαντζόγλου, λέκτωρ (Πανεπιστήμιο Κρήτης), Γ. Σταθάκης, επικ. καθηγητής (Πανεπιστήμιο Κρήτης), Γ. Σταθάκης, καθηγητής (Πάντειο Πανεπιστήμιο), Ι. Τσεκούρας, καθηγητής (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), Γ. Χατζηκωνσταντίνου, ανασπ. καθηγήτρια (Δ. Π. Θράκης), Μ. Χατζηροσάκης, καθηγητής (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), Ι. Τόλιος, Χαρ. Γολέμης, Τ. Αναστασίου.

Οι «15» Ευρωπαίοι γηγενείς αντιμετωπίζουν με τα αδιέξοδα της ευρωπαϊκής πορείας, όπως οι ίδιοι τη σχεδίασαν στο Μάαστριχτ. Για να σωθεί η ευρωπαϊκή ενοποίηση πρέπει να αλλάξει αυτή η πορεία, τονίζουν οι Ευρωπαίοι οικονομολόγοι

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΥΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ 15 ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ ΗΓΕΤΕΣ ΣΤΟ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Αναγκαία η αναθεώρηση της ΟΝΕ

«Είναι καιρός οι πολιτικοί να συνειδητοποιήσουν ότι οι λαοί της Ευρώπης δικαιούνται μια οικονομία που να εξυπηρετεί τα συμφέροντα των πολιτών»

ΤΟ ΠΛΗΡΕΣ κείμενο της επιστολής έχει ως εξής: ΣΤΙΣ 16 και 17 Ιουνίου θα βρεθείτε στο Άμστερνταμ για να συζητήσετε την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Θα ανταλλάξετε απόψεις για την πορεία προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ). Πολλά ερωτήματα εξακολουθούν να είναι ανεπάντητα. Θα ξεκινήσει άραγε η ΟΝΕ, όπως σχεδιάστηκε, στα τέλη του αιώνα; Ποιες χώρες θα πάρουν μέρος στο «ευρώ» από την αρχή; Θα ικανοποιηθούν όλα τα κριτήρια της Συμφωνίας του Μάαστριχτ; Αυτά είναι σημαντικά ζητήματα, αλλά δεν αντιμετωπίζουν τα ουσιαστικά προβλήματα της Ευρώπης.

Ξέρετε ότι η Ευρώπη αντιμετώπιζε σήμερα προβλήματα όπως η υψηλή ανεργία, η φτώχεια, η κοινωνική περιθωριοποίηση και η οικολογική υποβάθμιση. Ο σημερινός σχεδιασμός της ευρωπαϊκής οικονομίας δεν προσφέρει ικανοποιητικές προοπτικές αντιμετώπισης των προβλημάτων αυτών. Οι εθνικές πολιτικές των κρατών - μελών είναι σαφώς ανεπαρκείς. Το κρίσιμο ερώτημα είναι κατά πόσο τα σημερινά σχέδια για την περαιτέρω ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και ιδιαίτερα για την ΟΝΕ θα μας οδηγήσουν πιο κοντά σε λύσεις.

Οι οικονομικοί σας σύμβουλοι σας έχουν πει ότι η ΟΝΕ, όπως αυτή καθορίστηκε από τη συμφωνία του Μάαστριχτ (Δεκέμβριος του 1991) και όπως διευκρινίστηκε από το Σύμφωνο Σταθερότητας του Δουβλίνου (Δεκέμβριος του 1996) θα φέρει στην Ευρώπη περισσότερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη ευημερία. Εμείς, οικονομολόγοι διαφόρων κρατών - μελών της Ε.Ε., φοβόμαστε ότι ισχύει το αντίστροφο. Το σχέδιο αυτό για οικονομική και νομισματική ολοκλήρωση παρουσιάζει έλλειμμα όχι μόνο από κοινωνική, οικολογική και δημοκρατική άποψη, αλλά και από οικονομική.

Είναι μια χαμένη ευκαιρία. Ενα ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα θα μπορούσε να αποτελέσει ένα μεγάλο πλεονέκτημα και θα μπορούσε να βοηθήσει να βρεθεί ο δρόμος της πλήρους απασχόλησης με θέσεις εργασίας υψηλής ποιότητας και με κοινωνική ασφάλεια. Αυτός και άλλος σχετικός στόχος θα μπορούσαν να επιτευχθούν μέσω μιας κοινής δημοσιονομικής και φορολογικής πολιτικής που να ευνοεί μια σταθερή οικονομική ανάπτυξη και μέσο υψηλών ποσοτήτων παραγωγών, αναφορικά με τους μισθούς, τα ωράρια και τις συνθήκες εργασίας. Η ΟΝΕ, όμως, όπως έχει σχεδιαστεί, δεν αποτελεί απειρία για ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος ευημερίας. Αντίθετα, θεωρούμε την αποδιάρθρωση του δημόσιου τομέα στα κράτη - μέλη και μείωση τα περιθώρια ελεγχόμενης ενεργού κοινωνικής και φορολογικής πολιτικής. Τα ακόλουθα έξι σημεία εντοίζουν περιληπτικά την ουσία των ανησυχιών μας.

Έξι κρίσιμα σημεία

1. Συμφωνία με τη συμφωνία του Μάαστριχτ, τα κράτη μέλη πρέπει να εκπληρώσουν τα κριτήρια σύγκλισης για να μελετήσουν να συμμετάσχουν στο «ευρώ». Πέραν όσων απαιτούνται για τη μακροχρόνια επίτευξη, για τον πληθωρισμό και για το εθνικό χρέος ορίζεται και ότι το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού δεν πρέπει να ξεπερνάει το κριτήριο αυτό σήμερα. Άσχημα από τις οικονομικές τους συνθήκες τα κράτη μέλη είναι σκληρά να περάσουν το τεστ της ΟΝΕ, πολλοί από εσάς έχετε ήδη μια εμπειρία των προγραμμάτων δραστηριότητας λιτότητας που πρέπει να εφαρμόσουν για να μελετήσουν να εκπληρώσει το κριτήριο αυτό.

Αυτό που είναι εντυπωσιακό με το δημοσιονομικό κριτήριο, το οποίο επιφέρει τόση κοινωνική ζημία, είναι ότι στερείται πλήρως οικονομικής θεμελίωσης. Αυτό το βλέπουν όχι μόνο οι οικονομολόγοι σαν εμείς. Ένας από τους υφυπουργούς Οικονομικών Ζαΐμ είπε το Μάρτιο του 1992, όταν ήταν

ακόμα διευθυντής του ολλανδικού γραφείου κεντρικού σχεδιασμού: «Τα δημοσιονομικά κριτήρια της συμφωνίας για την ΟΝΕ δεν έχουν γερή οικονομική θεμελίωση».

Η επιχειρηματολογία που βρίσκεται πίσω από αυτά τα κριτήρια σύγκλισης αντίκειται από τις μονεταριστικές θεωρίες, που όμως δεν είναι αποδεκτές από την πλειοψηφία των οικονομολόγων. Σύμφωνα με τις θεωρίες αυτές, η μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος οδηγεί αυτόματα σε χαμηλότερο πληθωρισμό και ο χαμηλότερος πληθωρισμός οδηγεί αυτόματα σε μεγαλύτερη ανάπτυξη και απασχόληση. Πρόσφατες οικονομικές έρευνες διάσημου οικονομολόγου, όπως των Akerlof, Diekens και Ferry (1996), Barro (1995), Sarel (1996) και Stanners (1995) δείχνουν πως η πρόταση αυτή δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί εμπειρικά.

2. Ακόμα και αν καταφέρατε με τεράστιους κόπους να οδηγήσετε τα δημοσιονομικά σας ελλείμματα κάτω του 3% το 1998, θα εξακολουθείτε ωστόσο να μην έχετε ικανοποιηθεί τα κριτήρια για το «ευρώ». Όσο το εθνικό σας χρέος είναι άνω του 60% του ΑΕΠ και δεν μειώνεται όσο γρήγορα απαιτείται, θα πρέπει να εφαρμόσετε και νέα προγράμματα λιτότητας. Και αυτό ασφαλώς θα συμβάλει όσο η οικονομική ανάπτυξη συνεχίζεται να είναι αργή, πράγμα που δεν είναι περιέργο, δεδομένου του φαύλου κύκλου της λιτότητας.

Η πίεση στους προϋπολογισμούς σας θα παραμείνει υψηλή και για άλλον έναν λόγο: Το Σύμφωνο Σταθερότητας που υ-

ποθέτατε στο Δουβλίνο αναγκάζει τις χώρες που συμμετέχουν στην ΟΝΕ να μειώσουν τα δημοσιονομικά τους ελλείμματα ακόμα περισσότερο προς την κατεύθυνση των ισοσκελισμένων προϋπολογισμών.

Με λίγα λόγια, στα επόμενα χρόνια όλα τα κράτη - μέλη θα αναγκαστούν ταυτόχρονα να προσμοματουν περαιτέρω τους εθνικούς τους προϋπολογισμούς. Το αποτέλεσμα είναι ότι θα επιδεινωθεί η σημερινή ύφεση ακόμα περισσότερο στο μέλλον.

3. Μπορεί στο Δουβλίνο να ενεργήσατε με την υπόθεση ότι το Σύμφωνο Σταθερότητας θα σας άφηνε κάποιο περιθώριο για να εφαρμόσετε αντικυκλικές πολιτικές. Αλλά θα χρειαστούν πολλά χρόνια για να δημιουργήσετε το ασφαλίτη δημοσιονομικό περιθώριο ελιγμών: πρώτον, το δημοσιονομικό σας έλλειμμα πρέπει να κατέβει πολύ πιο κάτω του 3%. Μια υπέρβαση αυτού του ορίου του 3% ακόμα και σε μια περίοδο ύφεσης είναι σχεδόν απαγορευμένη: τα περιθώρια που αφήνει το Σύμφωνο Σταθερότητας για προσωρινές εξαπατήσεις είναι στην πραγματικότητα εξαιρετικά στενά.

4. Παρόλο που συχνά το αρνείστε, ωστόσο οι δημοσιονομικές προσαρμογές που προαναφέραμε θα γίνουν κυρίως μέσα από σκληρά προγράμματα λιτότητας. Καθώς το «Μάαστριχτ» και το «Δουβλίνο» δεν περιλαμβάνουν κανένα περιορισμό στις ανταγωνιστικές δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο οι φορολογικοί συντελεστές όσο και τα έσοδα από τη φορολογία θα πεστούν προς τα κάτω. Αυτό σχεδόν α-

ποκλείει τη δυνατότητα για τα κράτη - μέλη να μειώσουν τα ελλείματά τους μέσω από πρόθετα φορολογικά έσοδα.

Εμείς φοβόμαστε ότι ο ανταγωνισμός με βάση τις πολιτικές θα αυξηθεί σημαντικά και στους άλλους τομείς. Οι δημοσιονομικές μάχες μεταξύ κρατών - μελών γίνονται όλο και πιο σφοδρές και τα αποτελέσματα είναι ήδη ορατά με τη μορφή της μεγάλης και ασυνάντητης ανισότητας στα εισοδήματα των αναγκαστικών ιδιοκτητήσεων και των κοινωνικών στρώσεων. Επίσης, προβλέπουμε για τα επόμενα χρόνια έναν αυξανόμενο ανταγωνισμό για ανάπτυξη υποδομών, ακόμα και με επιβλαβή οικολογικά αποτελέσματα. Ετσι, ο ανταγωνισμός στο πεδίο των πολιτικών θα υποσκάψει σε πολλούς διαφορετικούς τομείς τα εθνικά έσοδα και θα εξαναγκάσει την αναδιοργάνωση των εθνικών δαπανών.

5. Η αναμίνωση πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) θα επιδεινώσει την αποπληθωριστική πίεση, που πιλάει από αυτό το γαϊτανάκι της λιτότητας. Η ΕΚΤ είναι πράγματι υποχρεωμένη να επιδιώκει τη σταθερότητα των τιμών και θα ενεργεί μονόπλευρα για να διασφαλίσει ένα σκληρό «ευρώ». Ο γνωστός Αμερικάνος οικονομολόγος Kenneth έχει ήδη εκκράσει τους φόβους του για τις αρνητικές επιπτώσεις που θέλει αυτό στην απασχόληση.

Ως το «μόνο» σημαντικό ευρωπαϊκό όργανο κοινωνικο-οικονομικής πολιτικής, η ΕΚΤ δεν θα έχει ουσιαστικά απέναντί της κανένα σημαντικό αντίβροχο. Το προτεινόμενο «Συμβούλιο Σταθερότη-

τας» φαίνεται να έχει κυρίως συμβολικό ρόλο. Τα κοινοβόλια και οι κυβερνήσεις θα χάσουν σύντομα κάθε δυνατότητα δράσης για την αναστάθμιση των πολιτικών της ΕΚΤ, στην περίπτωση που η τράπεζα πάρει ακραία μέτρα για την καταπολέμηση του πληθωρισμού, αφού η ΕΚΤ θα ενεργεί με πλήρη αυτονομία. Όπως επισήμανε πρόσφατα ο George Soros, η οικονομία είναι πολύ σημαντική για να την αφήσουμε στα χέρια των διοικητών των κεντρικών τραπεζών.

6. Με λίγα λόγια, οι χώρες που πλησιάζουν σε ένα ενιαίο νόμισμα εγκαταλείπουν σημαντικά εργαλεία της μακροοικονομικής τους πολιτικής. Μέσα στην Ένωση, αυτό βεβαίως ισχύει για την προσαρμογή των ισσοτιμών, που ασφαλά θα πάψει να είναι δυνατή όταν ισχύσει το «ευρώ». Και καθώς τα επιτόκια σύντομα θα εξισωθούν σχεδόν παντού, καθώς η κινητικότητα της εργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών συνόρων παραμένει (ακόμα) μικρή και δεν έχουν ληφθεί μέτρα για αντισταθμιστικές μεταβιβάσεις, σύντομα δεν θα μείνει παρά μόνο ένα εργαλείο στις χώρες της ΟΝΕ, για να ομαλύνουν τους οικονομικούς κραδασμούς: οι κρατικές δαπάνες. Όμως, όπως μόλις είδαμε, ακόμα και το εργαλείο αυτό αφαιρείται από τα χέρια των κυβερνήσεων από το Σύμφωνο Σταθερότητας. Αυτό σημαίνει πως ο κόσμος της εργασίας θα πληρώσει για τις οικονομικές υφέςεις, με αυξανόμενη ανεργία, με μειούμενους μισθούς και ακόμα μεγαλύτερη ελαστικοποίηση.

Συμπέρασμα

Η ΟΝΕ, επομένως, δεν είναι ένα καλό μέτρο για μια προσηνόμενη ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση. Μπορεί εσείς να ενεργήσετε με την υπόθεση ότι υπάρχουν συμφωνίες μεταξύ των οικονομολόγων όσον αφορά την ΟΝΕ και ότι όλες οι προσαρμογές μπορεί να είναι πολύ βολικές, όπως από κοινωνική και πολιτική άποψη, ωστόσο όμως είναι αναγκαίες από οικονομική σκοπιά. Αυτό δεν είναι, δεν υπάρχει γερή επιστημονική θεμελίωση για την ΟΝΕ και πολλοί από εμάς έχουν επιστήσει την προσοχή στο γεγονός αυτό κατά το παρελθόν σε επιστημονικά περιοδικά και αλλού.

Σας καλούμε, επομένως, να αναθεωρήσουμε αυτό το σχέδιο για την ΟΝΕ. Όχι πως σας ζητούμε να σταματήσετε την ευρωπαϊκή συνεργασία, το αντίθετο. Ενα κοινό νόμισμα και μια κοινή νομισματική πολιτική θα μπορούσε να προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα. Αλλά αυτή η ΟΝΕ κυριαρχείται από κριτήρια και δόγματα μιας άλλης εποχής. Μια συνετή οικονομική πολιτική δεν πρέπει να στηρίζεται σε άκαμπτους κανόνες, αλλά πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπόψη της την οικονομική συγκυρία. Αυτό αφορά επίσης τη λειτουργία της δημοκρατίας: το πλαίσιο της ΟΝΕ σας απαλλάσσει, κακώς, εσάς και τους συναδέλφους σας από το πολύτιμο δημοκρατικό σας καθήκον να έχετε την ευθύνη των πολιτικών σας επιλογών. Στις σημερινές συνθήκες, η ΟΝΕ αυτή δεν προσφέρει καμία ικανοποιητική απάντηση στη βελτίωση της μοίρας των 20 εκατομμυρίων ανέργων και των 50 εκατομμυρίων φτωχών της Ευρώπης, στην πρόκληση και στην επίταξη του κράτους πρόνοιας και στα περιβαλλοντικά προβλήματα.

Ως επικριτές της ΟΝΕ, μας προσάπτουν ότι θέτουμε σε κίνδυνο την ευρωπαϊκή συνεργασία. Μας λένε ότι καλύτερα θα κάνουμε να σπουδάσουμε. Εμείς ουσιαστικά είμαστε βαθιά πεπεισμένοι ότι ο μεγαλύτερος κίνδυνος για την Ευρώπη βρίσκεται στο σχεδιασμό αυτής της ΟΝΕ, που έχει ήδη οδηγήσει εκατομμύρια Ευρωπαίους στο να ταπεινώνουν την Ευρώπη και το «ευρώ» με τις πολιτικές λιτότητας και την κοινωνική δυστυχία. Είναι καλός ο πολιτικός να το συνειδητοποιήσουν: οι λαοί της Ευρώπης δικαιούνται μια οικονομία που να εξυπηρετεί τα συμφέροντα των πολιτών.

Η διάσκεψη των πολιτών στο Άμστερνταμ

ΑΡΧΙΖΕΙ σήμερα και κορυφώνεται το Σάββατο στο Άμστερνταμ η εναλλακτική διάσκεψη κορυφής για μια δημοκρατική, οικολογική, κοινωνική, ερηνική και φεμινιστική Ευρώπη, ενώ δύο μέρες μετά, τη Δευτέρα, αρχίζει στην ολλανδική πρωτεύουσα η διακυβερνητική διάσκεψη κορυφής. Λύριο ξεκινούν τριακόσιοι διαδηλωτές από την Ελλάδα, οι οποίοι θα συμμετάσχουν στην ευρωπαϊκή διάσκεψη που θα πραγματοποιηθεί το Σάββατο.

Η ελληνική συμμετοχή, με το συντονισμό της ελληνικής επιτροπής του συντονισμού

για μια Ευρώπη χωρίς ανεργία, κοινωνικό αποκλεισμό και επισφάλειες απασχόλησης, αποτελείται από συνδικαλιστές, στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης, αντιρατσιστικές κινήσεις και συλλογικούς της για τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα, ανέργους, νέους, μετανάστες, αριστερές οργανώσεις, φεμινιστικές ομάδες και φεμινίστριες.

Η διάσκεψη, που οργανώνεται από τον ολλανδικό συνταξιστικό για μια διαφορετική Ευρώπη, θα ξεκινήσει το Σάββατο το μεσημέρι (2.30 μ.μ.) από την πλατεία Νταμ στο Άμστερνταμ με την συμμετοχή χιλιάδων διαδηλωτών από όλες τις

χώρες της Ε.Ε. και με τη συμβολική παρουσία από ευρωπαϊκές χώρες εκτός της Ε.Ε., καθώς επίσης και με τη συμμετοχή αντιπροσώπων από τους Ζαχατίστας του Μεξικού, αντιπροσώπων από τη Βραζιλία, την Αφρική και την Ασία.

Το πρόγραμμα της εναλλακτικής διάσκεψης έχει ως εξής: Πέμπτη: Προς μια διαφορετική Ευρώπη. Περσασκευή: Προς μια κοινωνική οικολογική Ευρώπη. Κυριακή: Προς μια Ευρώπη της ειρήνης και της αλληλεγγύης. Δευτέρα: Προς μια κοινωνική και φεμινιστική Ευρώπη. Τρίτη: Στρατηγικές για μια διαφορετική Ευρώπη